

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖИВНОСТ.

БРОЈ 28.

НА ЦЕТИЊУ, У ПОНЕДЈЕЉНИК 22. ЈУЛА (3. СРПЊА) 1874.

ГОДИНА II. (IV.)

ГЛАС ЦРНОГОРЦА* излази једном пут недељно. Стоји на ЦРНОЈ ГОРИ и АУСТРО-УГАРСКОЈ ГОДИ. 6; по год. 3; четврт год. 1. 50. а. За СРБИЈУ год. 1. 75. а. За остале земље год. 1. 80. по год. 4; четврт год. 2. За остале земље се за год 5 поштом. Предплата и све издације плаћа се администратору, а доноси уреднику или поштом.

НАШЕ ШКОЛЕ У ГОД 1873/4.

II.

(К). У овој години постојале су следеће школе:

1. У нахији катунској: школа на Цетинју за варош Цетиње и околину, на Његушима за села Његушка, под Буковицом за Велешке, у Трешњицу за Цуче, на Улицу за Грахово, на Чесу за околине села Озаришља, Загарачу за племе Загараче, на Богетице за племе Прешанице, школа у Жупи нахијској у м. св. Луке и Лукову за села која припадају жупској и луковској капетанији, у Шакицима за Дривошаке, Тушини за Ускоке. К овим школама би се придати три школе у Језерима, и то: школа у Жваљку крај Дурмитора, Тетини крај Таре и у Врелма крај Пармотора. ✕

2. У нахији ријеџкој: у Допрском селу, на Цеклину, Ријеци црнојевина, на Каруче, на Буковину и у Гравањима.

3. У нахији црмичкој: у Подгори, Брчелима, Аупилу, Сотошницама, Глухом долу, Лиманима и Болесвицима.

4. Нахија лешанској: на Грацу, Релези и на Корнети.

Школе прдске:

✕ 5. У Бјелопавлицима: школа у манастиру Под Острогом, Орајој Луци, на Ресјевицима и у манастиру Ждреванику.

6. У Пиперима: школа у манастиру Пиперској нахији и на Стјени.

7. У Братопожанима и Брскуту за села која припадају овим капетанијама.

8. У манастиру Морачи за околину.

9. У Високој нахији: школа у Јајеву Ријеци и код Андријевице.

До прошле године, изузимајући цетињску, све су школе биле троразредне. У њима се предавао вјеронауку, српски и црквено-словенски језик, рачун, повјесница српског народа са опширним додатком историје првогорске, и земљопис.

Школска управа, улажујући потребу да се што виши број школа подигне на четири разреда, како би се опширније прогледом предавањих предмета ученици могли по сарпачу главно основне школе ступити у који виши завод, или би да и неба у више школе ступили, да би виши темелитији зављек основне школе доврше, нашла је за потребно у њекијем средитијем племенити подићи главне школе, и то: основ Цетиња за обичаја племена катунско нахије, на Цеклину и на Буковину за ријеџку нахију, у Брчелима за Црмичку, на Грацу за лешанску нахију, у манастиру Ждреванику за Бјелопавлике и околину, у Шакици, манастиру Морачи и код Андријевице за околине школе.

У пређашњој јединој главној основној школи на Цетинју, проглед предавањих наука био је удеион тако, да се поглавити обзир имао на предмете духовног садржаја; почен је та школа приправљала ученике, да се колико је могуће у кратком времену од четири године, приутове за чин свештеничких. Наравно да се је оснио план и те и друге школе преустројити, пошто је 1869 године богословна заведена, која је узела на себе ту брину, да приутове оне младе за свештеноство, који би се тој струци дали. Искључеи

већ сувишних духовних предмета оставио се пространије мјесто сјајнијем наукама. И тако било је могуће уврстити у број школских назираја, уз пространија изучавања вишеспоменутејих предмета, и кратак извод из онити повјеснице, упознати ученике боље са природословљем и већу пажњу обратити на писмене саставе.

У вишеспоменуте 42 основне школе било је ове године близу 2000 ученика са 52 учитеља, урачунавајући на сваку главну школу по два учитеља.

Овај број школске дјене био је и прошле године. И ако се јесенас много више ученика уписало у школу, али њешто главна година, а њешто изванредно строга зима учинише, те је велики број дјене одваио од школе. Али што је ове године у броју заостало од наука, моћи ће се идуже године поправити. У томе нас тјемеијеви до сада изгледа, да ће ово љето бити обилато у роду; и тако, надали се, да бар у овоме нећеио нијети никакве сметње.

Оваје је на мјесту да споменемо, да ће се идужо школском годином умножити се број школа у Црној Гори. У томе нам је на руци и та околност, што је, као што смо споменули, у изгледу, да ће ова година бити јако плодна. Народу једном, као што је наш у Црној Гори, која се искључиво бави земљорадњом и сточарством, ако је родна година и стока напредна, није тешко подијети и нише жртве; а тјемеи боље и прије, што се ова ствар тиче његова напретка и среће. Кад је пак народина или изадак у стоци, а нека другог средства да себи поможе, наравно да се не може тражити нијеи изисквати изисканијех жртава од њега, но напротив гледати да се њему буде и помоћи. Дикан са клудом школском годином надало се видати школу на Дјеру у Бјелопавлицима, у Залашима — племену ѡегушком, у Команима, Ровицима и у горној Морачи. Тако исто досадашњу троразредну школу на Његушима подигнуту на четири разреда, исто школу у Грахову, на Ријеци Црнојевина и на Стјени у Пиперима. Са овим би се постигнуло то, што би нека мјеста, која су због удаљености своје искључена била од праксе да могу слати своју дјену у школу, имала своју школу у својој средини, а друге опет имале би згоду дати дјене могућност да се више науче и образују.

ПРЕДСТАВКА

коју је народно-црквени сабор српски у сједини својој од 4. (16.) закључно послати Њ. Величанству краљу гласи овако:

„Ваше цар. и краљ. ан. Величанство!

Господару премилостиви!

Одговарајући у поданичкој послушности превизијем ријешену Вашега Величанства од 15. Маја текуће године на позив администратора карловачког митрополије и патријаршије састао се вјерно одан и потписани српски народни црквени сабор у Карловцу и пристуио је у сједини од 4. (16.) мјесеца Јулија г. г. к избору архиепископа карловачког и митрополита патријарха, те изабрао једногласно православног будиског епископа Арсенија Стојковића.

Искушеном непокореио вјерност напрема превизијем освештаној особи Вашега Величанства и показани му свакој прилици неокривна дојалност напрема влади Вашега Величанства као и потпуна

патриотска пријаненост к држави и не уздржано поштовање државних закона, која је неменовани епископ кроз све дане свога живота засиједочавао, те се тако цијеломе народу са те стране у најљешој сјајности показивао с једне, и изредан његова лична својства и предходни живот, што га узором свештеника и архиепископа чине, и поректним увјек законити својим државним напрема установама од српског народног црквеног сабора доменени од Вашега Величанства превизијем потврђеним заслужено и задовољено повјерење, да ће се народина наш живот на црквено-просвјетној пољу под његовом управом мирни и законити, успјех ујачујући путем све то љешно на корист цркве и народа на славу превизијем писна Вашега Величанства и на добро државе развијати с друге стране, били су побужујући разлози, која су овај вјерно одан народина црквени сабор при овом избору једногласно руководили.

Са овим напрема прики и народу чистом, на према Вашега Величанству у пуној вјери дојалном, напрема држави по све патриотске сјајности ступави овом сјајерном претставком пред освештено лице Вашега Величанства најсјајније молећи, да би по неискључивој мисли напрема вјерним народина овом нашем избору превизијем одобрено подјелити благоволели.

Но има једна по нас врло важна материјална околност, што са потврђењем нашег избора у свези стоји, у просвјетно непредовање Вашега Величанства вада највјернијег народа српског дубоко засјеца, те од Вашега Величанства такође превизијем ријешење очекује и при поднашању избора митрополита патријарха на превизијем одобрено од сабора не би могла без штетних последица остати нетакнута.

Црквени народина наш сабор од г. 1871 проишавио је, да би боље било, да се дотација карловачког архиепископа и митрополита патријарха у извјестном износу у новцу и у натуралним установа, те је у тој питању закључак доио, и Вашега Величанству на превизијем одобрено подио.

Овим је начином питање о дотацији карловачког епископа и митрополита патријарха отворено, и пошто од сада превизијем ријешење у њему неба, то је оно још и днашњим јаким неријешено питање.

Ако дакле Ваше освештено Величанство неби пригодно потврђења изабраног архиепископа и митрополита патријарха и поднесени закључак о његовој дотацији превизијем одобрити достојали: то би на сваки начин неискључиво корист своје превисоком краљу и влади вада вјерног народа српског изисквала, да се питање о дотацији архиепископа и митрополита патријарха изрично отворени остави, и каснијем својијем путем и начином сјеловати највише ријешену приуздажи.

За то се и усуђује потписани вјерни сабор Ваше Величанство најсјајније холити, да би о погледом на материјални и просветни интерес вјерног једног народа превизијем благодотало, питање о дотацији архиепископа и митрополита патријарха или по неискључивој саборном предлогу превизијем ријешити или барем народити, да ће касније уређење те дотације и за ново изабраног архиепископа и митрополита патријарха важити.

Још за једну тону жељу нашу, једну велику потребу у нашем народно црквеном животу имамо повод за превизијем ријешење Вашега Величанства подити.

И постављање епископа у нашој цркви по старом досадашњем обичају неодољиво ваио ни интересна наше цркве ни потребама нашег народа.

Оно прво показује се већ и тим, што су једновјерна наша браћа Ровани у земљама утурског круне од старог начина одступили и нов начин постављања епископа уз превизијем потвр-

ћење Вашег Величанства у саом дјелу у живот унели.

Да пак стари тај начин неодговара потреби народа и наше прве исказује се јасно тим, што је наш државни народни сабор од год. 1870 и 1871 подио хитни предлог Вашег Величанства, да се епископи оним истим начином, који су Румани тражили и што им га је Ваше Величанство превеличано одобрило, а то ће рећи: избором постављају.

И сам наш епископат био је како год. 1870 тако и г. 1871, склопио, да се стари начин понови закључи, те су (а своје стране признали, да се сабору учешће у постављању епископа не сваки начин отвори, и само су се у начину, како то да буде, од сабора разликовали.

Томко је дакле до сад се сваке стране изјестило, да стари начин постављања епископа неодговара ни интересу цркве ни потреби народа, и толико је са друге стране изван сваке сумње стављено, да је епископат и сам са своје стране готов отворити сабору учествовање у постављању епископа.

Из прелиминарних расправа од 27. Маја т. г. и из припоштаја кр. комесара у савјет сабору од 12. Јуна т. г. добијено, да ће се после сретно обављеног избора митрополита попуњавати празне епископске столице.

Ако би се овом приликом празне епископске столице по старом начину попуњиле, онда би се нешто учинило, што доказаним начином ни ипостројем прже ни жеља и потреби народа неодговара чим би се сабору свако саучешће у постављање епископа уздржало, што би ставило у противности и са изјављеним напорима самог епископата.

И за то би нама најсјернија молба ишла на то, да се највише одстране онај стари начин постављања епископа, који је код једноверних Румана уз привоку Вашег Величанства као нешкодаљив одстранен, и за којег су се одстрањено и код нас Срби исте цркве већ изразили и заступници народа на народном привременом сабору и чланови синода епископа, то да нам се пружи прилика, да се судјеловањем синода и сабора прже попуњавају празни епископски стоци, нов учешће сабора у постављању епископата ујутујући и одређујући начин установи.

Ово се прије попуњава тих празних епископских стоци и лако и правно извести даје. Јер кад се божијом помоћу у превизије потврђено изабраног митрополита патријарха до тога православног наше цркве дође, може се и њему са сада постојећим епископима поднети православно синод држати.

Са друге стране народни црквени или сабор већ је у послушању превизије наредбе Вашег Величанства састављен, и може се у свако вријеме на дјелове позвати.

Са основном изјадати се да ће се синод са сабором за кратко вријеме о начину учествовања сабора у постављању епископа споразумјети, и онда само од превизије приводе Вашег Величанства зависи, да та наредба без одлагања у живот ступи, и дубоко увјерено о отачинским изјерима Вашег Величанства за добро наше цркве и народа не да нам ни осумњати, да би се нама одрекло оно, што се једноверној браћи нашој Руманима превеличано подијелило.

На овом темелу и са овом тежином приступи вјерно одана овај сабор Вашег Величанству своје приликовима краљу и владару с препознатом молбом, да би Ваше Величанство изложеном корист цркве и потреби народа у превизије уважење узети и превеличано одредити благословили, да се прже попуњавају празни епископски стоци наше цркве позове синод и овај вјерно одани сабор, да узавијем установе начин, којим да се отвори учествовање сабора у постављању епископа, пак онда да се тим начином од Вашег Величанства превеличано одобренни представе на празне епископске столице епископи, који ће моћи поднети одговори и управу цркве и народу, то ће се основати повјерене народа к својим свештеним поглавцима, осигурати интерес наше цркве, водирати једну од најтоплијих жеља народа и установити оно здраво равновјесије између хијерархије и народа, без којег напретку ни цркве ни народа изгледа и ујуте нема.

Са дужним подинањем страхопоштовањем.

Из изборне сједнице српског народног сабора државно у Карловцима 4. (16.) Јуна 1874.

Вашег царског и краљевског августоског Величанства најсјернији вјерно одани српски црквено-народни сабор.

ДОГАЂАЊИ У СВИЈЕТУ.

Појавила у Турској тежице је обилежити праву закиност, јер су врло пријемљиви и обично остају без поштовања Једина што све јасније долази, да Турска све више тоне у своје трулежне и да јој долази епикеним дјелом постаје несагубљива. С тога гласишта дајемо пажње и овијем појави у којој нам цариградске вјести јављају.

Опет је некочио глас да спремају у Цариграду тако звану „државни удар“ и то у корист наследиства султанову сину Јусуф-Изедлину. Препрат тај спрема, у споризумљеном са султаном, велики везир Хусејин Али паша, велики пријатељ и пошреник султанов. Хусејин Али паша одлази ради на томе, и као министар војни, он је све своје најоданије осигуре поставио на најважнији мјеста, како би војска једнога дана могла прогласити принца Изедлина наследишном престолом. И кажу да је с те стране добро спрема и осигуран, и да држи, да је већ дошло час да своју мисао оствари. Ако ствар и стоји овако, онет је велико питање, хоће ли успјети, јер Турци, нарочито узела јаво се противе томе, и у томе случају тај „државни удар“ могло би ласно постати удар самој царевини Турској.

Осам овога, што може за Турску постати велика неприлика, искрело су сада друге дјелије. То је разлика порте са заступницима свјетских сила, који су захтјевали, да присуствују турским расправама, када се ради о неспоретивним иностранцима, а такођер и одјетници из дотичних итурских земаља, јер ће иначе одлуку сматрати незаконитом. Велики везир пристаје је на овај захтјев јевропских власти, али с условом, да бранителни говоре при расправи турским језиком, као што то бива код угарских судова, где је једино мађарски језик допуштен. Друга је разлика због тога, што је турска влада затворила капетана Лерова, аустријског поданика из Далмације, који је заповједао оним ислерским бродом што је недавно разбио један турски брод. Гроф Зиче захтјевао је, да се капетан пусти на слободу али порта не хтједе. Ни једна разлика још није ријешена.

И о изванској политици Турске има неких новости. Говори се, да султан највернија скопички савез са вицекраљем ислерским и то за одбрану у извјеснијем случајевима. Порта се боји општег хришћанског устанка у Турској, којег би могли Румунија, Србија и Црна Гора изазвати и за то хоће да томе противстави „мусолмански“ савез, у којем би осим Масира придржали се порти још и Тунис, Трипол и Мароко, који би у случају рата порти своју војску у помоћ послали. Чује се, да је у томе свјасу султан Кедем већ писно. Је ли што овога у ствари, не можемо тврдити, свакојоко овакве вјести карактеристичне постоје Турске.

Са ратнога бојишта у Шпанији јављају најновије вјести о новом поразу републиканске војске. Карлсте су освојили град Кијенцу, познатију врло важну и заробили много оцаица и војске републиканске. Дон Карлос већ се толико осмјело последњим успјесима, да сматра своју ствар изјесном. 4. о. м. изадио је проглас, у коме вели, да расклопао с великом, добро уређеном војском, и обећава, да ће брзо покорити и народу праву слободу дати. Каже: „вјера моја у силу права, дали ми је право силе. Шпанију ми ћу спасити, ми ћу укрјетити“. За тијек обећава, да ће сазвати народну скупштину, да чује вољу народа. А напосљедку пријети, да ће револуцију грађанском топома угасити, а онима, који неће да се с њим помире, да ће судити закон побједитеља!

Међутим све се јаче чује глас о потреби посредовања великости у Шпанији. Лондонски „Тајмс“ препоручује заједничко посредовање, а „Журнал де деби“ вели: „Већ је крајње вријеме, да се томе ужасном рату учини крај. Ми не знамо, да ли су већ власти закључиле што у тој погледу, али да посредују, зашта ми налаже наше совјестност, него ли њихов интерес“. У Мадриду већ понавља се чује, да је Немачка готова оставити силема предложити интервенцију. Но шпанолски листови охоло одбијају то посредовање.

Криза француског министарства ријешена је тијек, што су промјенена двојица министара, министар финансије у унутрашњих послова. Нови министар унутрашњих послова, генерал Шабо-Латур, као и нови министар финансија, одјетник Матин-Бодет, најсјернији су и најсуре-

нији приврженици орлеанског принципа. У последње су вријеме легитимисте настојали, неби ли направила Макинона скупштин, да именује министре из њихове средине, док су се либералнији орлеанстеге гротили да ће се својим с лијевог средине и да ће прихватили Пурфен предлог, ако им се по нешто учини по вољи.

Услед тога надвладала је свакио либерална орлеанстичка странка, док је бонапартистичка одлучно поражена. На овај би начин исле њени; могло коначно икак доћи до тога, да се прогласи република.

Француски листови каже говор г. Нигро који је вод свјетовности, државно у Италији дан 19. о. м. на чет савану Петрику, истакнуто, да Италија мора бити захвална Француској на њеном својем ослобођењу „Журнал де Париз“ вели, да неби било користио и за Италију ни за Француску, када би се она звала сматрала за неврјатеља. Када би Француска била против Италије, била би то погрешка против здравому разуму, а Италија би у таквом случају посједовала само своју независност. Овакови одношаји да би били само Немачкој у прилог, некако моћ узнемирује акак једнако како Француску тако и Италију.

Бруселски је конгрес пред вратио али се још увјек чују гласови, који доју повода, да се суња о његовом успјеху. Италија чини се, да не гоји великих нада о њему; руски лист „Фавоуд“ лише:

„Италијански министар рата и министар пошрства почели су, потакнути министром спољних послова вијешати о предлозима, који се икаду предложити бруселском конгресу на расправу. Но ми знамо, да су ова два министра, који су у цјелости скопили овоку пројекту, икак истакнуто дјелије тоcke, које се не могу прихвати. Ми наслимо, да и то знамо, да је гледи тих препорних тачака таијански влада потпуно споразумљива са владом француском и италијанском. Цар Александар, коју је, чини се много до његова пројекта стадо, јер да се конгрес не разбије без резултата, наложно је својим заступницима у ижектству, да код влада, где су одјерољени, све подузму, да се буде још прже састанка конгреса постигло споразумљење међу владима. Буди ли руски цар привољно на то, да се немоје изаузузе неуспехе, то се још може постићи споразумљење, иначе биће великих тешкоћа“.

И у Бечу као да пису јако одушевљени за конгресом. „Н. Ц. Плта“ који о тој пројекту говори, ише међу осталим ово:

„Она мисао, која се у руским новинама прогласила, да у будућим ратовима влада направља бољешна се војскама заузврати носе пошрвани подложја, тако да се оним држављанима, који нијесу војници, пориче свако право, да подузму што ли обрани своје доживине, морала се је неугедно лириати, уврину нас у Аустрију, где се још захвално сјећамо дјела тиролских сакача у рату од године 1809. Остале установе, чини се, да су рецензента аустријског ратног министарства упутале о томе, да се има значај ратног права, које је нужно, стегнути, да је дакле према тому таквога, да се њим може осујетити права сврха ратовања.“

Што се Ниглешке тиче, то се с нова потврђује у „Тајтсу“, да ће она само онда судјеловати на конгресу, ако се после ислучити расправа о осекстренији приватнога власништва на мору. Из оних, с разних страни привјелих о конгресу вјести, да се просудити, вољни се условија ствљају још прже отворена конгрес.

О путу цара аустријског у Ческу, пригодом јесенских војничких вјесница, привођују разни мишља и бечки и петитиски листови. Да би услед тога пута могло доћи до формалног крунисања, као што „Бечки Таблетт“ тврди, не вјерује ни један бечки лист. „Н. с. Преса“ доијивје из поузданих извора, да се тај пут оснива на често војничким разнолика. Крунисање у Прагу, којему би била сврха, да првоу уз устав консервативни славенски живља, била би, како „Преса“ мисли, вуна илузија. Крунисање у Прагу морало би имати ише него ли формално знаменачно; чешкога краља не може си нико повикати без устава чешкога. Крунисање као пуку формалност зашта би одбило све странке, а крунисању с држаопраним обегом једнодушно би се противили сви Немци. „Н. с. Преса“ назива јудима оне, који мисле, да ће аустријски цар вуржати руку овакоку дјелу.

Орган чешкога хисторичкога племенства, „Фа-

терланд", међутим очитује, да се државотворна странка не намера од царна пута никакву наглу обраду у корист политичкога свога састава. Она је најдужице ујеренас, да њезино добро право мора победити, па за то ће поздравити свога владара сада као и ујек с искреном и несеквичном лојалношћу у старом краљевском граду без никаквих увјета или којезакних обзира.

"Posel z. Praby" каже да царским путем неће да пробудује какву вилу или објаву, нити да се меће њом послужити за обраду свога политичкога становишта. Ако дође до тога пута, па ако краљ усрећни својом присушћу главни град своје краљевине, освједочити ће се, да се није у кичеж пројекција оданост чешкога народа краљу преј. престолу. Али није се, вели, пројекција ни нама одлучност и живљност у боју за права наше земље на корист народа, државе и династије.

Д О П И С И.

(Т. С.) БЕЛ, 9. Јулија. — (Избор српског патријарха. — Царево путовање у Чешку. — Напојења Алберт у Русију. — Saison morte. — Вукове књиге).

Из Карловца добили смо радосну вијест, да је српски црквено-народни сабор једногласно изабрао за архиепископа карловачког и митрополита-патријарха српског Арсенија Стојковића владиком будимског. Седморица њих (међу њима Јоци Живковић и брат му архиепископ Теофан Живковић), који дођоше на сабор са највером да своје гласове даду Грујићу у последњем су часу од те своје најверне одустали, па су уздржали се од гласања. — Тим је избором воља народа извршена, на влади је да учини своје, да надалоцу избор на потврду изнесе, и да тиме освједочи, да јој забља до задовољства државних грађана њезиних стела. Битке је вријеме крајње да се Мађари освесте, јер положај се може лако измјенити, па за то да понаје грјехе своје. И онако је доста погрешака и бесмислица било за ово 7 година њихово кљандинче; па зар да и закрше како су почели. Многи држе, а и влада саму ту вијест раслажује, да ће ипак остати при јогуљку свој, те да неће Стојковића избор круни препоручити. Сабор је међутим на 10 дана одгођен. До 27. Јула мора ће се ствар решити. На сваки пак начин, да ће сабор, у случају, ако круна Стојковића потврдила неба, себи досједашности, и да ће се прије и разићи, но што ће Грујића изабрати за патријарха.

Цар Франко Јорн посетиће у мјесцу Августу Чешку. Тамо ће се одржати велике муштре (паневропске војске). Там ће приликом цар да неколико дана пробави у Прагу. Становане за то пријене на Храстину у двору чешких краљева. — Чеси се спремају на дочек краљев. Неки кажу, да ово путовање цару учини велики кнез Константин, путовање надвојводе Албрехта у Русију и сво сада путовање цару у Чешку, — то све су знаци његовог престолонаследника. Њеци и Мађари јако се застрашише. Они нешто одасе добро осјећају, шта се спрема. На посљеду и са свим је природан ток, кога ствари сада узимају, јер и препотезања једног племена не може дуга вјека бити, у толико мање, ако је владајуће племе, владајућа страна, ако су велико — нетолерантна у свакој обзиру.

Иначе за сада нема друге новости да нам своштити, јер сада је тек својски завладало "глуво доба". Јаван живот ту обично за њеко вријеме застане. Организам се одмара, док опет не вистану јесењи дани, кад ће по обичају живе кретање опет у јавно политичком и друштвеном животу нашем одпочети.

Завршујући данашњи допис хоћу само још толико да вам јавим, да ће се кроз кој недељу Вукове књиге одлаје у Бечу прештампавати. Ово ће те за цјело са задовољством узети на знање.

(?) ТРСТ, 11. Јула. — (Одашњи руско консулство. — Руска околница "Грамбој". — Галишчино.)

Руска влада у најновије вријеме добро је своја консулства прорешетала, и свакојоже странце удаљила, а рођене Русе као своје заступнике поставила, јер се увјерила, да су ти странци понајвише руске корист у иноземству заступати.

Најјесно нам је санка, да је Трст на јадранском мору најдужице трговачки град, који с Русијом у знатном трговачком промету стоји. Русија би морала у Трсту као што даља заступљена бити, и на страну свакојерне политичке комбинације и живљост, што су до сад руским консулима особито у Аустро-Угарској и Турској с те стране приписивани, морала би Русија с трговачкога гледишта свога консула овдје имати, који би се својски за руске користи и разитак руске трговине заузимао. Овдје је руски консуло некаков Њешич, за ког се и не зна да је овдје, јер се мише, окром у једној кабини вјечито играти "домино" нешта, а кад су руске користи буд у чим оштећене и кад се консулова помоћ устреба, ту он његову народну пјесму тра-ла-ла-ла гава, у док се он паклиди, да што учини, дотле је све престало. К току узмите то, да је он, управо непријатељ Славјанства, које би он само да може, — до корјена упропастити. Слупао сам и од неких Руса, који су овуда пролазили, како су с истим консулом измјеновали, а неки су се наљу у Петрограду жалали, што им помогло није, јер влада и у Петрограду има кога који свога супреченика брани. — Да ово на прило речено није, и да ко год непознати: да ја ово из давне вријеме спров истог Њешича консула говорим, већ једном као Славјанин желим би да Русија, која данас Славјанству предначи; прије свега своје користи овдје боље заступа, јер је против чести и достојанства Русије, да јој се интереси с погали гле, и то од људи који су добро плаћени, и за то одређени, да је као што јој долажу заступити; — инавише јам овај пријер, који ће нам доказом послужити у којоко овдешњи руски консул користи Русије заступа.

Прије неколико дана допловио је овако из Одесе с 32000 стари шенице велики руски параброд "Одеса". Два машиниста с истог параброда с дозвољеном свога капетана изиђу у вече на крај, и као млади људи у неком друштву развесе се и кад су се око десет часова ноћи на параброд вратили, пјевали су руске народне пјесме. Овдешњи полиција навикнуто само на талијанске пјесме, о Гарибалију, мислила је влада, да су то Словенци, задржи исте и у затвор одведе, без да о томе капетана извјести, и без да исте на испит позове, три дана у затвору задржи. Капетан параброда "Одеса" незвиђући што је с иста два машиниста Њавлов и Крижановски било, надише консулу, молећи га да се постара, и посредством полиције дозна, што је из његових машиниста било, јер у којоко је забринут, да им се што неповољног догодило није, у толико их нужно треба, јер ће параброд неговаринање и утоварионање скоро догтовити и на пут се кренути. Бадава се капетан по други пут на консула обраћа, консул ништа не чини; а машинисти кад су три дана и три ноћи у овдешњом полицијском затвору просједили онда су се на параброд повратили, а да су на консулово посредовање чекали, то би у затвору догтовили.

Инглези и други консули тако не раде, већ одка како им се достави, да је так и так морнар затворен, и ако никаква преступа, окром пјевачка починио није, захтјева, и полиција га пушта.

Добро би било да у Петрограду ово дознаду, и да свога консула опомену, нека свој тра-ла-ла-ла навушти, и руске корист боље заступа, па и више сипатије врема овогостром Словенству показује.

Јуче стигла је у овдешњи пристан руска околница "Грамбој" носећи 500 војника, пловачки из Грчке за Кронштат у овдешњи пристан. Како је иста околница у овдешњи пристан пристала поздравила је по обичају с 21 метком из топова овдешњи град, што је исто с 21 метком из овдешње кријепости одговорено. Данас је овдешњи губернатор исту околницу посетио, и кад је на исту дошао истаљене је аустријски барјак на средњу катарку и испалењено је 15 метка, исто поздрављен је и руски консул с 7 метка. "Грамбој" пробавиће који дан овђе и упутиће се за балтичко море.

Као што је већ познато на сабору у Карловцима с већином гласова је Арсенија Стојковића за патријарха изабрети. Избор је већ цару поднесен, и данас из Петште јављају, да исти избор потврђен није. Ако то буде, то је онда тринајесто чудо, а карловачки сабор биће нешто, што у свијету није тога не бива, на што онда избор и сабор, кад већина и то претезија ништа не вриједи? Ако се избор Стојковића забља непотврди то ће народни заступници најпачеијвије урадити да се кућама поврате, и свакојоже опи-

сво гледа, а сваког Србина света дужност познати, да цркву и школу надгледа, кад види да нам са свих страна пропагет спрема.

У Цариград пристиго је на своје мјесто нови српски заступник г. Косто Магизиновић. Руски посланик у Лондону Брунов због старости и бодести ступа у мир, а на његово мјесто већ је одређен гроф Шувацов.

Бивши одески губернатор, а сад најјеснији у Пољској генерал Косебу произведен је у чин руског грофа.

СКАДАР, 12. Јула. — У последње вријеме, дало нам је доста мислити то, што је валија босански и херцеговачки наредно, да војска иде на границу црногорску и то пут Језера и Бањани. Сувише бјеху набављени многи најстори, знадари, преко четири скотине, и упућени на Језера, да граде куле. Гледајући толику озбиљну сирењу, а знајући, да Приа Гора није научила уступати нег јуначки дотекати слави непријатељски напад, понављали смо, да би могло лако доћи до суморба. Но жиди баш то, што турска влада дјесио зна, да Приа Гора неће наводно гледати њезину војску на својој граници, и што је чула, да се и у Прио Гори војска уређује и креће, учинило је по свој прилици, да су и знадари краљеве, а и војска турска да је дагла натраг. Међутим могу нам поуздано јавити, да је дошла наредба, да војска из Херцеговине иде на српску границу, гдје се и она из Босне прикупља. Међу нама се чују свакојаки гласови о имјералии владе цариградске, а шта је у самој ствари не могу знати, нити ћу нагађати, но постане ли ова стар и мало озбиљнија, бићу у стању што год више писати вам.

О нашим дошљим стварима немам овога пута ништа да јавим. Влади наша не ради ништа, нити помиса на то, да са лијено и јуначко Арбаније скине име "днале", које јој се у савјету придаје. Предала је овај јуначки народ његовој невољи, која је ујек велика; но ове године барем у толико време је даље подијети, што ће нам се свега доста родити, јер нам кини у најбоље вријеме паде.

Још ћу да вам јавим за један жалостан догађај. Прије неколико дана утопио се у Скадарско језеро плући у Скадар међу нама много познати и хваљени и од свакога љубљени јунак Рецо Јован Ораовић. Рецо је још нејак са својим оцем дигао из Куца под Скадар у Селца у Климентина. Бјеше јунак као најбољи, а бјеше поштен, правичан и слободан, да свакоме истину у брие каже. То је учинило да је народу овдје много свакојета и да је постао гласар пошљености. Кад год је требало мирити крв или друго сваке зајевнице, њега су знављени звали, да им суди и слушају су га без приговора. Пред њим увијек су њега шљали Арбанаси, кад су имали што да траже. У вријеме славнога књаз Данила он је долазио и на Петине и бјеше толико омиљан књазу, да је књаз оставио њему, да мори зајевнице међу Кучица и Арбанасица. Данас жали њега Арбанаси и Кучи и још више за то, што јунаку не бјеше Богом суђено да јуначком сирину путно него га блато прогута. Он је оставио иза себе једнога сина, да Бог да јунак био као отац му, и има још једнога добра брата Митра Јокова. Покој му души, а спомен међу јуначки!

ПЕТИЊЕ, 21. Јула. — На Илндии последије службе-боже објаван је као сваке године парастос нашем великом јунаку, успомене славне и вјечне великоме војводи Мирку. Чинодјелствовање преосвештение митрополит г. Иларион. Парастосу је присуствовао Њ. Св. наш кнез у пратњи савјех г. г. сенатора.

— Иза дуге суше и велике припеке имали смо у прошли понедељак добру кишу из које је наступила пријатна и потребна хладовина, а данас опет се спустило благи дажд. По вјестима, које имам, ова је киша обухватила сву Приу Гору. Народ се бјеше већ пободео, да ни ова неће од љепске тешке године ништа боља бити, но сада опоравили су се сви усјеји и може се очекивати да ће година прилично родити бити.

— У прошли четвртак дошао је и бачио нам се овдје три дана мила гост, срчани родољуб дољатински г. Ар Монти.

Н О В О С Т И.

БЕЛГИЈА. — Међународна конференција у Бриселу састава се и 15. о. м. имала прву сједницу. За предсједника изабран је руски изасла-

ник Јоханн. Конференција је закључила, да држи у тајности своје одлуке.

ФРАНЦУСКА. — Пошто је одбачен Перијев предлог, да се република дефинитивно прогласи, спремају републикански предлог, да се скупштина распусти. Надају се, да ће успјети, јер су многи конзервативни заступници одсутни.

РУСИЈА. — Аустријски надвојвода Албрехт врло је сјајно дочекан у Москви. „М. Вјед.“ подвизавају његов долазак и изглашују у једном чланку мирољубиво понашање бечке штампе према Русији и потпуно споразумљење Аустрије и Русије у источној политици.

ГРЧКА. — Бивши министар Трикупис затворен је због увере величанства, што је учинио јединим чланком у новинама.

ХРВАТСКА. — 24. о. м. састаје се сабор хрватски.

ШПАНИЈА. — Освојеном града Куенца заузели су Карлисте врло важан положај. До Мадрида имају још само три дана војничког хода. Преко француске границе добили су опет мноштво оружја и толова. Влада надријаско одлучила је да употребљава сва крајња средства, да савлада Карлисте. У цијелој Шпанији прогласила је опсадно стање, закључила је да се свакоме инаће заплјени, ко би Карлисте помагао а дала је 150,000 нове војске.

К Њ И Ж Е В Н О С Т

— У Крагујевцу је изишао, а може се добити у уредништву „Будућности“ у Београду новог, много хваљеног, књижа: „Војена организација Србије“, с критичким прегледом војне организације старих и нових народа“. Војнички студира Саве Грујића, бив. управитеља тополиничке и артиљ. касетана. Цијена 80 нов.

— У књижари В. Валожића може се добити „Најновији руски секретар“, који поучава, како се пишу писма, тужбе, уговори, процјене, облигације, и т. д. Цијена 12 гроша.

— 15. о. м. почео је у Београду излазити трговачки лист „Кореспонденција“. Цијена на четврт године 3 ф.

— У Панчеву је почео почетком о. м. опет излазити честити скободушки лист „Панчевац“, два пута недељом. Цијена на год. ф. 8.

— Изашао је „Српски архив“ за цјелокупно лекарство. Књига прва у Београду у државној штампарији 1874. Издаје српско лекарско друштво а уређује садашњи секретар српског лекарског друштва проф. др Владан Ђорђевић. Књига прва. На великој осцини. Страна 282 и 34. Садржај је овој књизи: Понашање српског лекарског друштва. Радња српског лекарског друштва. Војно лекарско санитетство. Наступна грозница код мале дјете. Биљешке о колери. Извјештај лекарском друштву о 28 случајева куповне и дијететичке ангине. Лекарство и билдарство.

Рудничана (Насодио). Одлуке међународних статистичких конгреса. Круп и Антверпена. Биљешке из страних свеса. Извјештај о Ш. међународном лекарском конгресу. Питања за скупљаче „народне лековите“ Биљешке из лекарских новина. Превод Бларотове опште хирургије. — Књига стаје —?

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Надвојвода Албрехт у Петрограду). Петроградске новине од 15. о. м. пишу: Данас била је велика смотра над сави четама табора красно-селског и ушг-ширског, које су се око царског шатора у четири фронта поставиле. У 11 ура дође цар са надвојводом маршала Албрехтом. Цар и велики кнезови бијашу одјевени аустријским војничким одорама, док је надвојвода Албрехт носио руску униформу. Пријавили извјештај врховнога заповједника, почео је цар на коју обилазити чете. Дошао пред Вишман-страндску цјешачу пуковнију, стаде цар и окрену се к војводи Албрехту, очитова му, да га је именовао властником ове пуковније, за тим се окрену к пуковнији то честита јој ово именовање. Пуковнија одговори на цареве ријечи с громогласним хура! Надвојвода Албрехт, захвалив се на именовану, одјани пред пуковнију и замоли везина заповједника, пуковника Кононовића, да приопшта пуковнији, колико се поноси, да јој је именовао главаром, те пољуби за тим пуковника пуковније као заступника пуковније. Кад је цар обилазач чете, дефинираше су ове, при чим је надвојвода Албрехт своју пуковнију водио. Велики кнезови заповједали су код смотре појединим одјелом војске. Посље скотре представио је цар своју госту све заповједнике чете, те је за тим у царском шатору био доручак. Надвојвода Албрехт одпутовао исти дан у вечер из Царског села у Москву.

(Љетина у Русији). Руски листови јављају, да је љетина на више страна у Русији врло повољна. Губернија самарска, која је прошле године од глади страдала, имаће ће ове године обилату љетину; у Криму стоји љетина такођер одлично; у Новој Русији (Бесарабији и сусједним губернијама) поправља је обилна кина, што је од суге било већ клоуло, те се надају извршно љетина; у Одеси пала је већ пшеница од 17 на 11 рублина по четврти. У Подолји каже се љетина такођер одлично; само бурак (репа) није успјела, јер га тамани некаков црп.

СТЕЧАЈ.

У богословији цетинској отвара се за идлућу школску годину једно учитељско мјесто.

Од компетената за исто мјесто захтјева се: да су са добрим успјехом свршили гимназију и богословију, да су православне вјере и пријерног моралног владана.

Годишња је плата учитеља богословије 800 ф. у злату са петгодишњим повећењем 20%, даље слободан стан или за исти повчана накнада. У не напјештаја једном за годла дије се 100

ф. и путни трошак до Цетина изабраноме провектору.

Ко жели ово мјесто имати, нека се обрати са нужним свједочењима потписаноме најдаље до 20. Августа по старом календару.

Цетине, 20. Јула 1874.

Висарии Љубиша,
архимандрит и ректор богословије.

О Г Л А С.

КОШУЉЕ МУШКЕ. Преа глатка порубчића, порубици изшарани као пукети, листићи, дрворези, шупљике, (саго) и везана са мало и много веза, и најбоља паршики специјалитет за отмен свет, густ и крој женјалава. (Добљину од голог врата модни). Од ширтинга ингешног јаке као платно 1—25, 1—50, 1—75, 2—50, 3 ф. Модне и везене 3, 3—50, 4 ф. Шарене кретон и Оксфорд 2—50, 3, 3—50 ф. Од фина и вестојана холанд. платна 1—50, 1—75, 2—50, 3 ф. Од фина и вестојана румбург. пл. 3, 3—50, 4, 4—50, 5, 6 ф. везене-паршике 7, 8, 9, 10 ф. Румбург. гаће мехачке и мајарске 1—25, 1—50, 1—75, 2, 2—50 ф.

ЖЕНСКЕ КОШУЉЕ. Од ширтинг платна модне и везене 1, 1—25, 1—75, 2, 2—50, 3, 3—50, 4, 4—50 ф. Од фина и вестојана хол. платна. Модне 1—50, 1—75, 2—25, 2—50, 2—75, 3 ф. Богато везене 3, 3—50, 4, 4—50, 5, 6 ф. Од фина руком ткана румбург. платна модне 2—50, 3, 3—50, 4, везене 5, 6 ф. са модним уметцима и паршиким везом 7, 8, 9, 10, 11, 12, ф. Спљачице са дугачким рукавима 2, 2—50, 3, 3—50, 4 ф. Везене 5, 6 ф. Корзети реклине са уметцима и везом 1—50, 1—75, 2, 2—50, 3, 3—50, 4, 5, 6 ф. Фризир огртач 1—50, 2, 2—50, 3, 3—50, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ф. Гаћнице са уметцима и везом 1—25, 1—50, 1—75, 2—50, 3 ф. Кошуље за мушку и женску дјецу шарене, ширтинг и платнене 1, 1—25, 1—50, 1—75, 2, 2—50 ф. Гаћнице 1, 1—25, 1—50 ф.

За трпезу чаршав, кончани дамашке најтежи 2, 3, 4, 5, 6 рини дужине 2, 3, 4, 5, 6 ф. Гарнитуре, чаршав и за свако по један салвет, дамашке најтежи за 6, 12, 18, 24 лица 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ф. — Салвети и пешкира кончани дамашке туче 5, 5, 7, 8, 9, 10 ф. Марале румбург. туче 2, 2—50, 3, 3—50, 4, 5, 6, 7, 8 ф. Од багист платна 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 ф.

50—45 рини $\frac{3}{4}$ широко добро врлина холанд. и румбург. плат. 17, 18, 20, 22, 25, 30, 35, 40, 45, 50, 60 ф.

Јастук од ширтинг платна клот 1, 1—25, 1—50 ф. Шингован 2, 2—50 ф. Везен 2—30, 3, 3—50 ф. Од најбољег румбург. платна клот 1—50, 2, 2—50, 3 ф. Шингован 2—50, 3, 3—50, 4 ф. Везен 2—50, 3, 3—50, 4, 5, 6, 7 ф. Јоргански чаршав кошта толико колико три јастука. Гарнитуре са паршиким кунст везом (изложба) дивје јорганске кале и шест јастука на све четири стране везени 125, 150, 175, 200, 250, 300 ф.

Прса за мушке и женске кошуље шивене и везене од 50 нов. до 2 ф. Паршики везене 2, 2—50, 3, 4, 5 ф. Штрапе и уметца везени (Zigebör) за кошуље, сукне, рекле, јастуке од 10 нов. до 2 ф. рин. Купци могу својих материја приво руком и машином код мене дати шити, по најновијим паршиким моделама.

Еспиа шљавег per Nachnahme улазно, поштено, по најјестивијој фабричкој цијени, и не пасујуће натраг прима.

Адреса: ALEXANDER STANISCHITS а. befugt Wash-waren-Fabrikant, Luget Nr. 1. WIEN.

ХАМБУРШКО-АМЕРИКАНСКО

ПАРАБРОДСКО ДРУШТВО НА АКЦИЈЕ ЗА ДИРЕКТНИ ПРЕВОЗ ПУТНИКА И РОБЕ ИЗМЕЂУ ХАМБУРГА И ЊУ-ЈОРКА.

ПОЛАЗИ СЕ:

Из Хамоније 1. Јула. | Из Тирингије 15. Јула. | Из Помераније 29. Јула.
„ Фризје 8. Јула. | „ Вестфалске 22. Јула. | „ Холштајна 5. Августа.

ЦИЈЕНЕ ЗА ПОДВОЗ:

I. мјесто 165, II. 100, III. мјесто 45 нем. талијер.

Ближа извјешта за путнике и робу објашњава агент друштва

Аугуст Болтс, насљедник Вилх. Милер
33/34 Адмиралтеска улица у
Хамбургу.

За ЦРНУ ГОРУ поставили смо нашу агенцију на Цетину